

2019. aasta vene keele võõrkeelena põhikooli lõpueksamist

Mare Kasuri

vene keele võõrkeelena peaspetsialist

Põhikooli lõpueksami eesmärgid

Põhikooli vene keele võõrkeelena lõpueksamiga hinnatakse riiklikus õppekavas määratletud üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist, õppe- ja kasvatusesmärkide saavutatust ning kooliastme õpitulemuste omandatust eesmärgiga

- saada tagasisidet õppimise ja õpetamise tulemuslikkusest;
- suunata eksami sisu ja vormi kaudu õppeprotsessi;
- teha otsus põhikooli lõpetamise kohta.

Vene keele võõrkeelena lõpueksami koostamisel arvestatakse riikliku õppekava nõudmisi ja toetatakse Euroopa keeleõppe raamdokumendile, millest lähtuvalt vastab lõpueksam ligilähedaselt Euroopa Nõukogu keeleoskustaseme B1-taseme kirjeldusele.

Lõpueksami korraldus ja hindamine

Vene keele lõpueksamiga kontrolliti kirjutamis-, kuulamis-, lugemis- ja rääkimisoskust. 2019. aasta vene keele võõrkeelena põhikooli lõpueksam koosnes kirjalikust osast (kuulamine, lugemine, kirjutamine) ja suulisest osast (rääkimine). Kuulamisosa eest oli õpilasel võimalik saada maksimaalselt 25, lugemisosa eest 30, kirjutamisosa eest 25 ja rääkimisosa eest 20 punkti, kokku oli kogu eksamitöö eest võimalik koguda 100 punkti.

Lõpueksamitöid hinnati koolides, võttes aluseks Haridus- ja teadusministeeriumi asjakohase määruse. Põhikooli vene keele võõrkeelena lõpueksami hindamine põhines hindamisjuhendil ja võtmel, mis võimaldab koolidel lähtuda ühelt aluselt ning muuta tulemused võrreldavaks.

Kuulamis- ja lugemisosa iga üksikküsimuse kaal on 1 punkt. Kirjutamise hindamiseks kasutatakse vastavaid hindamisskaalasid. Kirjutamisosa esimese ülesande eest on võimalik saada maksimaalselt 9 punkti ja teise ülesande eest maksimaalselt 16 punkti. Rääkimisosa hindamiseks kasutatakse vastavat hindamisskaalat, hindamiskriteeriumid on jagatud nelja aspekti vahel: ülesande täitmine, sõnavara, grammatika ning hääldus ja soravus. Iga aspekti eest on võimalik saada 0–5 punkti.

Eksami üldandmed

2019. aastal tegi vene keele võõrkeelena lõpueksamit 377 õpilast 125 koolist, mis on 39 õpilast enam kui 2018. aastal. Ühe eksamisooritajaga koole oli 44% ehk 55 (2018. a 44%), kahe-kolme eksamisooritajaga 30% ehk 37 (2018. a 29%), seitsme ja enama eksamisooritajaga 13% ehk (2018. a 9%) Valdav enamus eksami sooritajatest — 82,2% õppisid vene keelt B-keelena, vaid 15 inimest A-keelena, keelekümbelklassidest oli üks õpilane.

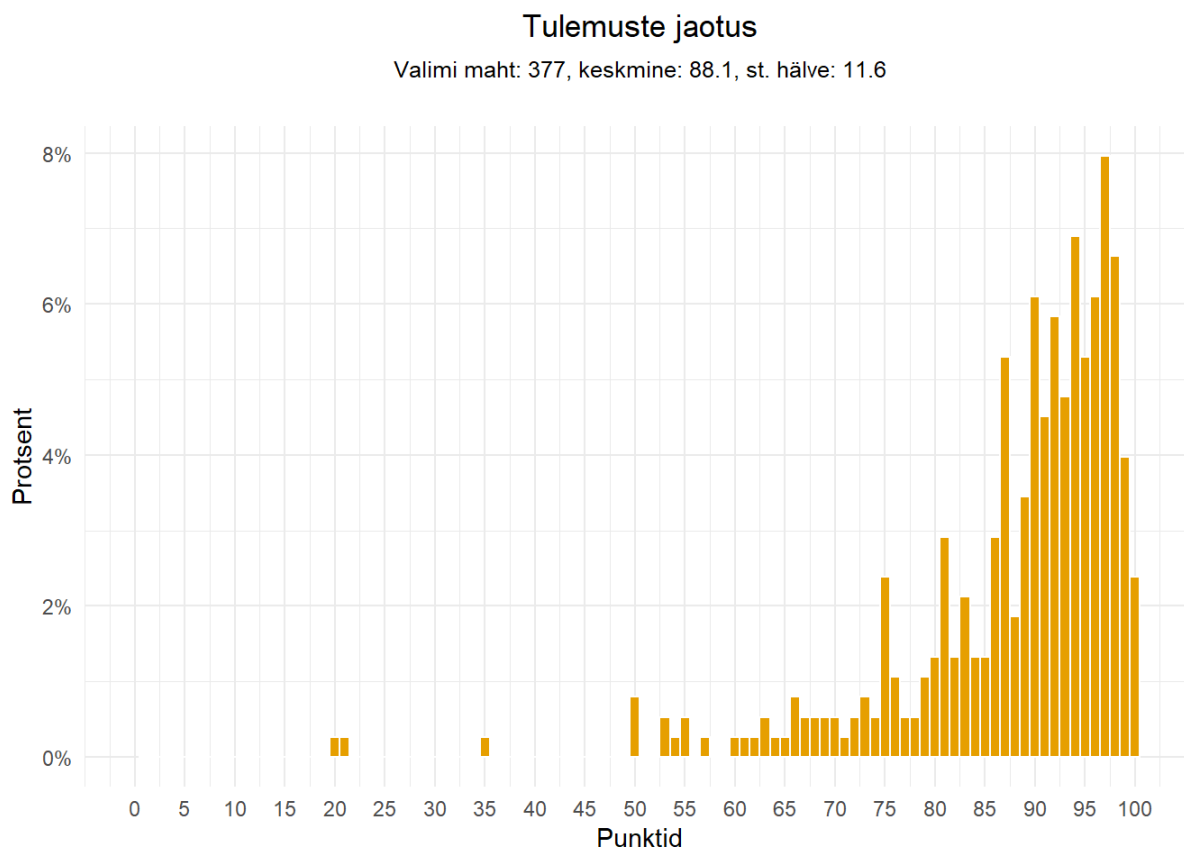
Tabel 1. Vene keele võõrkeelena põhikooli lõpueksami osad, üksikküsimuste hulk, punktid ja ajaline kestus

Eksamiosa	Ülesannete hulk	Üksikküsimuste hulk	Aeg (minutites)	Maksimum-punktid
Kuulamine	4	25	30	25
Lugemine	4	30	60	30
Kirjutamine	2	2	45	25
Suuline osa	2	2	15	20

Tabel 2. Üldstatistika viie aasta lõikes

Aasta	Eksaminandide arv	Max tulemus	Min tulemus	Keskmine tulemus	Keskmine sooritus %	Keskmine hinne
2015	333	100	34	88,2	88,2	4,5
2016	367	100	32	85,9	85,9	4,4
2017	323	99	26	85,6	85,6	4,3
2018	338	100	35	87,9	87,9	4,5
2019	377	100	20	88,1	88,1	4,5

Statistiliste andmete võrdlus viimase kolme aasta lõikes näitab, et 2019. aasta eksamisooritajate hulk on viimase kolme aasta suurim.

Joonis 1. 2019. a vene keele võõrkeelena eksami tulemuste jaotus

Lõpueksami keskmine sooritusprotsent on sarnane eelmise aasta vastava näitajaga – 88,1 (2018. a 87,9%) ning vastab hindamisskaalal hindele 4,5; kõrgeim tulemus oli 100 ja madalaim 20 punkti (2018. a 100 ja 35). Eksami sooritanud õpilaste keskmine aastahinne vene keeles oli 4,6 – poistel 4,4 ja tüdrukutel 4,7. Eksamitöö keskmine hinne oli 4,5 – poistel 4,4 ning tüdrukutel 4,6. Peaaegu kõik nimetatud tulemused on sarnased 2018. aasta vastavate tulemustega.

Tabel 3. 2019. aasta vene keele võõrkeelena lõpueksami tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	Keskmine	ÜUP	Keskmine %	Min	Mediaan	Max	St.hälve
Poisid	153	40.6	84.0	86.0	87.9	86.0	21	90	100	12.4
Tüdrukud	224	59.4	88.1	89.5	90.9	89.5	20	93	100	10.9
Kokku	377	100.0	86.9	88.1	89.3	88.1	20	91	100	11.6

Üldiste keskmiste tulemuste võrdlus sooti näitab, et nii poiste kui tüdrukute keskmised tulemused on eelmise aastaga võrreldes ligikaudu ühe protsendi võrra tõusnud (keskmised sooritused 86% ja 89,5%), tüdrukute keskmine on veidi kõrgem sarnaselt 2018. aastaga (poiste ja tüdrukute keskmised sooritused vastavalt 87,6% ja 88,2%).

61% õpilastest sooritasid eksami hindele 5, 2018. aastal oli selliseid õpilasi sooritajate seas ligikaudu 62%. 29% sooritasid eksami hindele 4, 9% hindele 3 ning 0,8% hindele 2. 2019. aasta lõpueksamitöö kvaliteet on tõusnud (hinded *neli* ja *viis*) ja moodustab 89,8% (2018. a 88,5%) (tüdrukutel 91,5% ja poistel 87,6%), edukusnäit (hinded *kolm*, *neli* ja *viis*) 99,2% (2018. a 98,8%) (tüdrukutel 99,6% ja poistel 98,7%). Eksamihinnete põhjal võib väita, et vene keele võõrkeelena eksami valinud õpilaste keeleoskustase on väga kõrge.

Tabel 4. 2019. aasta vene keele võõrkeelena lõpueksami tulemused maakonniti

	N	N (%)	AUP	Keskmine	ÜUP	Keskmine %	Min	Mediaan	Max	St.hälve
Harju maakond	171	45.4	87.8	89.5	91.1	89.5	21	92.0	100	10.9
Hiiu maakond	1	0.3	–	93.0	–	93.0	93	93.0	93	–
Ida-Viru maakond	65	17.2	87.4	89.4	91.4	89.4	67	91.0	100	8.2

	N	N (%)	AUP	Keskmine	ÜUP	Keskmine %	Min	Mediaan	Max	St.hälve
Jõgeva maakond	7	1.9	64.2	78.7	93.2	78.7	55	86.0	92	15.7
Järva maakond	6	1.6	82.2	89.5	96.8	89.5	80	92.0	97	7.0
Lääne-Viru maakond	36	9.5	79.8	84.2	88.6	84.2	53	90.0	99	12.9
Lääne maakond	6	1.6	86.1	91.7	97.2	91.7	84	92.5	98	5.3
Põlva maakond	7	1.9	70.3	85.1	99.9	85.1	55	87.0	99	16.0
Pärnu maakond	12	3.2	89.7	92.3	95.0	92.3	83	94.0	97	4.1
Rapla maakond	10	2.7	82.9	87.8	92.7	87.8	72	89.5	95	6.9
Saare maakond	2	0.5	31.9	70.0	108.1	70.0	67	70.0	73	4.2
Tartu maakond	37	9.8	83.3	87.3	91.3	87.3	50	91.0	100	12.0
Valga maakond	10	2.7	68.0	81.5	95.0	81.5	35	87.5	98	18.8
Viljandi maakond	7	1.9	54.7	80.7	106.7	80.7	20	90.0	100	28.1
Kokku	377	100.0	86.9	88.1	89.3	88.1	20	91.0	100	11.6

Statistiliste andmete võrdlus maakondade lõikes näitab, et enim oli eksaminande Harju, Ida-Viru ja Tartu maakonnast. Maakondadest olid kõige edukamad Harju

ja Ida-Virumaa õpilased keskmise tulemusega 89,5% ja 89,4% (2018. a 87,9% ja 92,6%). Väga kõrge keskmise tulemuse said veel Tartu maakonna õpilased.

Eksami tulemused osaoskuste ja ülesannete kaupa

Osaoskuste võrdluses on kõige kõrgema sooritusprotsendiga rääkimisosa, nagu eelnevatel aastatel. Madalama keskmise sooritusprotsendiga on kuulamis-ja kirjutamisosa.

Tabel 5. 2019. aasta vene keele võõrkeelena lõpueksami põhinäitajad osade kaupa

	Kuulamine	Lugemine	Kirjutamine	Rääkimine
Maksimumpunktid	25	30	25	20
Keskmine tulemus	21,2	26,7	21,2	19,1
Keskmine sooritus %	84,7	89,0	84,6	95,3
Miinimum	1	3	0	8
Maksimum	25	30	25	20
Standardhälve	3,4	3,9	4,3	1,8

Poiste ja tüdrukute eksamiosade keskmiste tulemuste analüüs näitab, et need erinevad kuni 8%, peamine erinevus on kirjutamisosas, kuulamise ja rääkimise osade vahel on erinevused väga väikesed.

Tabel 6. 2019. aasta vene keele lõpueksami osade keskmised tulemused soo järgi

	Kuulamine	Lugemine	Kirjutamine	Rääkimine
Poisid	83,3	88,0	80,1	93,8
Tüdrukud	85,7	89,7	87,8	96,3

Kuulamisosa keskmine tulemus on 84,7%, mis on 2018. aasta tulemusest ligikaudu kahe protsendi võrra madalam. Poiste ja tüdrukute üldised keskmised tulemused on erinevad, poiste üldine keskmine tulemus on kahe ja poole protsendi võrra madalam (vastavalt 83,3% ja 85,7%). Eelmisel aastal olid poiste tulemused kõrgemad.

Tabel 7. 2019. aasta vene keele võõrkeelena lõpueksami kuulamisosa tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	Keskmine	ÜÜP	Keskmine %	Min	Mediaan	Mediaan (%)	Max	St.hälv
Poisid	153	41	20.3	20.8	21.4	83.3	1	22	88	25	3.4
Tüdrukud	224	59	21.0	21.4	21.9	85.7	2	22	88	25	3.3
Kokku	377	100	20.8	21.2	21.5	84.7	1	22	88	25	3.4

Lugemisosa keskmine tulemus on sel aastal 89%, mis langeb kokku eelmise aasta tulemusega. Analüüs sooti näitab, et poiste ja tüdrukute lugemisosa keskmised tulemused erinevad ligikaudu kahe protsendi võrra (vastavalt 88,0% ja 89,7%), eelmise aasta vastavad tulemused peaaegu ei erinenud.

Tabel 8. 2019. aasta vene keele võõrkeelena lõpueksami lugemisosa tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	Keskmine	ÜÜP	Keskmine %	Min	Mediaan	Mediaan (%)	Max	St.hälv
Poisid	153	41	25.7	26.4	27.0	88.0	3	27	90	30	4.1
Tüdrukud	224	59	26.4	26.9	27.4	89.7	9	28	93	30	3.8
Kokku	377	100	26.3	26.7	27.1	89.0	3	28	93	30	3.9

2019. aasta eksami kirjutamisosa keskmine tulemus on 84,6%, 2018. aastal oli see veidi madalam ehk 81,9%. Kirjutamisosa formaat on õpilastele tuttav ja

jõukohane. Kirjutamisosa tööde analüüs näitab, et 2019. aasta tööd on heatasemelised. Kõrgemad punktid saadakse reeglina ülesande täitmise eest ja madalamad grammatika eest.

Analüüsides keskmisi tulemusi sooti, näeme, et tüdrukute tulemused on oluliselt kõrgemad poiste tulemustest. Kui 2018. aastal oli vahe poiste ja tüdrukute tulemustes kuni viis protsenti, siis 2019. aastal moodustas vahe ligikaudu kaheksa protsenti (vt tabelit 9).

Tabel 9. 2019. aasta vene keele võõrkeelena lõpueksami kirjutamisosa tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	Keskmine	ÜÜP	Keskmine %	Min	Mediaan	Mediaan (%)	Max	St.hälv
Poisid	153	41	19.2	20.0	20.8	80.1	0	21	84	25	4.9
Tüdrukud	224	59	21.5	21.9	22.4	87.8	0	23	92	25	3.7
Kokku	377	100	20.7	21.2	21.6	84.6	0	22	88	25	4.3

2019. aasta eksami rääkimisosa väga kõrge keskmine tulemus 95,3% on sarnane 2018. aasta tulemusega. Suulise osa salvestiste analüüs lubab väita, et suulise eksamiosa formaat on nii õpetajatele kui õpilastele tuttav ning eksaminandidele jõukohane. Poiste ja tüdrukute tulemuste võrdlus (vastavalt 93,8% ja 96,3%) näitab, et tüdrukute üldine keskmine tulemus on kahe protsendi võrra kõrgem (vt tabelit 10).

Tabel 10. 2019. aasta vene keele võõrkeelena lõpueksami rääkimisosa tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	Keskmine	ÜÜP	Keskmine %	Min	Mediaan	Mediaan (%)	Max	St.hälv

	N	N (%)	AUP	Keskmine	ÜUP	Keskmine %	Min	Mediaan	Mediaan (%)	Max	St.hälv
Poisid	153	41	18.4	18.8	19.1	93.8	9	20	100	20	2.0
Tüdrukud	224	59	19.0	19.3	19.5	96.3	8	20	100	20	1.7
Kokku	377	100	18.9	19.1	19.2	95.3	8	20	100	20	1.8

Lõpueksamitöö analüüs ülesannete kaupa näitab, et õpilastele osutusid kõik kuulamisosa ülesanded lihtsateks. Eriti lihtne oli kolmas ülesanne (keskmine sooritusprotsent 89,5). Ülesanne põhines lühitekstidel, kuulati õpilaste mõtteid keskkonnasäästlikust käitumisest. Testitavatel tuli otsustada, kellele kõnelejatest kuuluvad ülesandes antud väited. Ülesanne kontrollis teksti põhisisu mõistmist ja oli sobitusülesanne. Esimene ülesanne oli kolmese valikuga valikvastustega ülesanne ning kontrollis teksti üldist mõistmist ja valikulise info leidmist ning osutus õpilastele ka väga kergeks (keskmine sooritusprotsent 85,3). Ülesanne põhines igapäevaeluga seotud dialoogil, vesteldi sõbra sünnipäevast ja kingituse ostmisest. Teine ja neljas ülesanne olid lühivastustega ülesanded (üldised keskmised sooritusprotsendid vastavalt 86,1 ja 79,3), mis ei valmistanud õpilastele raskusi. Ülesanded kontrollisid valikulise info leidmist ja teksti detailset mõistmist. Teises ülesandes kuulasid õpilased ettevõtliku kondiitri tööst ning firma loomisest. Neljas ülesanne põhines tekstil, milles tutvustati üht Moskva huvitavat muuseumi. Kuulamisosa ülesannete üksikküsimused on heade eristusnäitajatega ja tasemekohased.

Lugemisülesanded olid õpilastele väga kerged ega valmistanud raskusi, mida kinnitavad väga kõrged näitajad. Esimene ülesanne ei valmistanud antud valimile raskusi (üldine keskmine sooritusprotsent 90,8), põhines tekstil, milles räägiti kaasaaja geeniusel Elon Muskist. Ülesanne oli kolmese valikuga valikvastustega ülesanne ja kontrollis teksti peamisest mõttest arusaamist ning vajaliku info leidmist. Veelgi lihtsamaks osutus neljas ülesanne, mis oli pangaga lünkülesanne ja kontrollis lugemisoskust ning grammatika ja sõnavara tundmist (keskmine

sooritusprotsent 92,3). Kolmas ülesanne põhines ilukirjanduslikul tekstil ja oli lünkülesanne (üldine keskmine sooritusprotsent 86,6). Ülesanne kontrollis arusaamist pikemast tekstist ja tekstisisestest seostest. Ka teine ülesanne (üldine keskmine sooritusprotsent 86,6) osutus valimile väga kergeks ülesandeks. Ülesanne oli lühitekstidel põhinev sobitamisülesanne ning kontrollis teksti peamisest mõttest arusaamist.

Kirjutamisosa kaks ülesannet olid õpilastele igati jõukohased (sooritusprotsendid vastavalt 87,4 ja 83,1). Eksamisooritajatel tuli kirjutada teade Facebookist leitud kuulutusele ning kiri sõbrale (*vt tabelit 11*). Mõlema ülesande täitmisel olid abiks sisupunktid, millele kirjutamisel tugineda. Ülesanded olid õpilastele arusaadavad, korrektselt täidetud ning koostatud ootuspärased ja teemakohased tekstid. Isiklikus kirjas tuli jutustada sõbrast ning nimetada plaanitavaid tegevusi Riias. Samas oli valimi hulgas üksikuid õpilasi, kes jätsid mõlemad ülesanded sooritamata või kirjutasid vaid paar-kolm lauset mõlemasse ülesandesse. Ülesanne eristas hästi hea või kehvema keelekasutusega eksaminande.

Rääkimisülesandeid oli kaks: esimene neist pildi kirjeldus ja vestlus, kus vastates õpetaja küsimustele õpilane demonstreerib spontaanset keelekasutust, teine rollimäng. Esimese ülesande täitmisel olid abiks küsimused. Õpilased tulid hästi toime mõlema ülesandega. Valdavalt näitasid õpilased väga head keelekasutust.

Analüüsides poiste ja tüdrukute keskmisi tulemusi ülesannete kaupa (*vt tabelit 11*), näeme, et sarnaselt eelmise kahe aasta tulemustega erinesid noormeeste tulemused neidude omadest enim kirjutamisosa esimese ja teise ülesande juures (keskmiste sooritusprotsentide vahe ligikaudu 4-8%).

Tabel 11. 2019. aasta vene keele lõpueksami ülesannete põhinäitajad

	Maksimum-punktid	Keskmine sooritus % (M/N)	Min punkte	Max punkte	St. hälve
Kuulamise 1. ülesanne	6	85,3 (83,2/86,7)	0	6	0,9
Kuulamise 2. ülesanne	7	86,1 (85,6/86,4)	0	7	1,2
Kuulamise 3. ülesanne	5	89,5 (88,0/90,6)	0	5	0,8
Kuulamise 4. ülesanne	7	79,3 (77,6/80,5)	0	7	1,4
Lugemise 1. ülesanne	6	90,8 (91,5/90,3)	1	6	0,8
Lugemise 2. ülesanne	5	86,6 (85,5/87,4)	1	5	1,0

Lugemise 3. ülesanne	7	83,42(79,6/86,0)	0	7	1,8
Lugemise 4. ülesanne	12	92,3 (92,1/92,4)	0	12	1,6
Kirjutamise 1. ülesanne	9	87,4 (82,8/90,5)	0	9	1,5
Kirjutamise 2. ülesanne	16	83,1 (78,72/83,46)	0	16	3,0
Rääkimine	20	95,3 (93,8/96,3)	8	20	1,8

Kokkuvõte

Lõpueksamitöö vastas A-võõrkeele õppekavale. Eksamitöö võimaldab kasutada erinevaid tekstiliike ja ülesandetüüpe ning käsitleda eri teemasid ning seega saada adekvaatsem pilt eksaminandi keeleoskusest.

Kolme viimase aasta statistikat kõrvutades on näha, et eksam on sarnase raskusastmega. Kui vaadelda tulemusi hindevahemike võrdluses, siis on kasvanud õpilaste hulk, kelle punktisumma jäi vahemikku 90-100, 2019. aastal on see 228 õpilast (2018. aastal vastavalt 211). 75-89 punkti saavutas 111 õpilast (2018. aastal vastavalt 88), mitte ühegi õpilase saavutus ei jäänud alla 20 punkti. Kõrged punktsummad näitavad, et eksamit valivad õpilased, kes oskavad hinnata oma keeleoskuse taset ja valivad eksami, milles nad on tugevad. Seega on eksamitöö üldine keskmine kõrge sooritusprotsent ootuspärane. 2019. aastal salvestati ka eksami suulist osa. Üldiselt oli eksami suuline osa läbi viidud nõuetele vastavalt ning õpilaste vastused vormistatud korrektselt. Nagu ikka, oli ka seekord intervjuerijaid, kes täpselt ei teadnud, kuidas suulise osa intervjuud läbi viia ning suhtusid intervjuu läbiviimisse loominguliselt. Õnneks ei mõjutanud see õpilaste tulemust, sest eksamit sooritasid väga hea keeleoskusega õpilased. Kirjalikud eksamitööd olid hinnatud pädevalt, arvestades võtit ja hindamisjuhendit. Üksikutel juhtudel esines subjektiivsust kirjutamisosa ülesannete hindamisel, eriti torkas see silma grammatika ja õigekeelsuse hindamisel. Soovitame kõigil eksamitöid hindavatel õpetajatel põhjalikult tutvuda hindamisjuhendiga ning alles seejärel hinnata õpilaste töid.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et 2019. a vene keele lõpueksamitöö oli eksami valinud õpilastele väga kerge: üheteistkümnest ülesandest seitsme üldine sooritusprotsent oli üle 85-e, 89,9% valimi õpilaste tulemus jäi vahemikku 75-100%. Eksamitöö pakkus mitmekesisust nii teemade kui ka ülesandetüüpide

lõikes. Eksami olid valinud valdavalt õpilased, kelle keeleoskustase on väga hea, vaid 0,8% õpilastest jäi tulemus alla 50%.

Kindlasti on oluline õpetajate piisav eksamialane koolitus, et tagada eksamitööde hindamine ühtsetel alustel. Käesoleva õppeaasta jaanuaris-veebruaris viiakse läbi põhikooliastme vene keele õpetajatele suunatud eksamiseminarid, kus analüüsitakse suulise ja kirjaliku eksamiosa ülesandeid ning hinnatakse vastavate hindamisskaalade abil õpilaste vastuseid.